

Tuin van Kapitein Rommel

Chitra Gajadin

Introductie

“We werken hier vanuit spontaniteit met elkaar. Het is over en weer...het emotionele loopt er soms zo van af. Hier leren we omgaan met elkaars beperkingen. Waar je in een bedrijf helemaal niet aan toekomt, de dingen waar geen tijd voor is, worden hier wel gezegd. Ik geloof in dit project. Mensen zeggen ook tegen mij ‘hier merk je nog iets wat je bijna niet meer vindt...jullie zijn zo aardig’. En dit wordt ook bewaakt vanuit het bestuur. Het gaat ons niet om hoe groot we nog kunnen worden, maar om hoe we nog beter worden zonder dat het achterste wagonnetje niet meer meekan.” Math Rosendaal, de beheerder van De Tuin van Kapitein Rommel, vertelt met overslaand enthousiasme hoe medewerkers en vrijwilligers met elkaar omgaan.

De Tuin van Kapitein Rommel ligt schuin tegenover het station van Castricum en is vrij toegankelijk voor iedereen. Een houten bruggetje leidt naar de hekken van de tuin waar ‘Deense prinsessen’ en andere zeldzame appelsoorten te vinden zijn naast een stinsenbosje. De tuin is aangelegd rondom

een grote vijver met een eiland in het midden. Oude bomen werden niet gerooid, een slecht groeiende walnoot mocht blijven staan. Het voorste deel is een cultuurtuin waarin bloemborders, een kruidentuin en een kas. Verder staat er een ontmoetingsruimte die fraai uitzicht biedt op de tuin. Het achterste gedeelte van de tuin is ecologisch opgezet met een stinsenbos en een waterval. Net na de Tweede Wereldoorlog werd deze tuin aangelegd door gezagvoerder op de grote vaart, kapitein Rommel. Hij stelde zijn tuin graag open voor alle Castricumers. Na zijn overlijden in 1958 kwam de tuin in handen van gemeente Castricum en raakte vervolgens sterk verwaarloosd. Medio jaren '90 kon de tuin opgeknapt worden met sociale vernieuwingsgelden. Een projectgroep, die later overging in de stichting Tuin van Kapitein Rommel, zorgde voor de herinrichting met bijdragen van de Postcodeloterij en de Rabobank. De tuin is een plek waar ook “moeilijk plaatsbare” vrijwilligers terecht kunnen. Bijvoorbeeld (ex)cliënten van het provinciaal psychiatrisch ziekenhuis Duin en Bosch, of lichamelijk gehandicapten. Via trajectbegeleiding kunnen vrijwilligers in de tuin werkervaring opdoen en zo mogelijk weer terugkeren naar een betaalde baan.

Deelnemers en profijtgroepen

Het beschikbaar komen van Sociale vernieuwingsgelden bood De Gemeenschapsraad van Castricum de mogelijkheid een buurthuisachtig project te realiseren op een centrale plek dat er verwilderd en moerassig bijlag. In 1993 werd de stichting De Tuin van Kapitein Rommel opgericht. Castricumers die zich vanaf het eerste uur aanmeldden en zich inzetten om De Tuin op te knappen, vormen nog steeds de kern van de groep mensen die De Tuin van Kapitein Rommel een warm hart toedraagt. Een deel van de pioniers zit nu ook in het bestuur van de stichting. Coördinatrice Nona Kuijs vertelt waarom zij er zelf indertijd als vrijwilliger begon: “Dit was niet zo'n aangeharkte tuin en je kon hier met natuur en milieu bezig zijn. Eigenlijk ook wat meer kennis opdoen over planten. Ik heb een orthopedagogische achtergrond en in het speciaal onderwijs gewerkt, veel groepswork gedaan met verstandelijk gehandicapten. Toen ik hier kwam ben ik heel snel in de evenementen-

Beheerder Math Rosendaal

commissie gaan zitten, dat bood mogelijkheden om leuke dingen te organiseren.” Veel werk doet Kuijs nog steeds als vrijwilliger, haar huidige vijftien uren dienstverband zijn bij lange na niet toereikend. “Ik doe het omdat ik dit een hartstikke leuke plek vind om te werken en hier ligt ook mijn hart.”

De natuur-, cultuur-, educatie- en ontmoetingstuin biedt met zijn diversiteit ook zijn vrijwilligers ruime keus. Wie niet perse tussen de perken wil, kan ook kiezen voor een activiteit in de ontmoetingsruimte. Veel ouderen (AOW'ers) op zoek naar zinvolle tijdsbesteding zijn actief in deze tuin. Voor kinderen van basisscholen is de tuin een educatieve plek waar ze 'ontdekkings- en puzzeltochten' kunnen maken. Aan de Castricumse gemeenschap worden tal van evenementen aangeboden zoals koffieconcerten, kruidenworkshops, open tuindagen. Het pompoenenconcert in de zomer is een traditie geworden. In de ontmoetingsruimte worden exposities ingericht. Diverse organisaties krijgen elk jaar in december de gelegenheid zich te presenteren tijdens een kerstmarkt. Op deze manier wordt de band die deze tuin altijd met de bewoners van Castricum heeft gehad, in stand gehouden. Sinds 2002 staat De Tuin van Kapitein Rommel ook vermeld in het "Er-Op-Uit" boekje van de NS en dat zorgt voor belangstelling van ver buiten Castricum.

Voor de meeste vrijwilligers fungeert de milieunatuurtuin als ontmoetingsplek. Buiten in een tuin bezig zijn draagt bij tot innerlijke harmonie, haalt mensen uit hun isolement en zorgt voor socialisatie. De drie vaste medewerkers doen alle mogelijke moeite om voor elke vrijwilliger een passende taak of plek te vinden. Dat gebeurt met aandacht en liefde voor elkaar. De intentie mensen 'die meer tijd kosten' actief te betrekken bij het reilen en zeilen in de tuin, gaat gepaard met extra inspanningen. Soms zijn technische aanpassingen nodig. Beheerder Math Rosendaal is volgens coördinatrice Nona Kuijs heel inventief en weet voor iemand die door zijn handicap beperkt wordt, altijd een oplossing te bedenken. Mensen op sleeptouw nemen die extra aandacht eisen, kost enorm veel tijd. Instellingen die graag een vrijwilliger plaatsen in De Tuin van Kapitein Rommel gaan er niettemin van uit dat deze intensieve begeleiding niets hoeft te kosten. Een financiële vergoeding zou volgens coördinatrice Kuijs ruimte scheppen om die begeleiding gericht en gestructureerd op te zetten.

Vorig jaar werkten 38 vrijwilligers mee in de tuin. Bijna driekwart daarvan is vrouw. Zij ontfermen zich graag over de kruidentuin en het verspenen van de jonge plantjes in de kas. Naast het tuinwerk vraagt exploitatie van de ontmoetingsruimte veel

tijd en zorg. Gemiddeld zijn er per dagdeel drie vrijwilligers actief in de tuin of in de ontmoetingsruimte. De reden waarom iemand actief wordt in de Tuin van Kapitein Rommel, wisselt. Kuijs: “De een zegt 'goh ik zit al zo'n tijd niet zo lekker in mijn vel, als ik in zo'n tuin mag werken voel ik me weer veel beter'. Een ander zit liever niet alleen thuis. Hoewel in principe iedereen zich kan opgeven als vrijwilliger moet iemand toch wel sociaal zijn en gevoel hebben voor wat we hier doen. Wij zijn zuinig op onze mensen.”

Werken met een grote groep vrijwilligers zorgt in de praktijk vanzelfsprekend voor knelpunten. Het is belangrijk om in de gaten te houden wat een vrijwilliger leuk vindt om te doen en vervolgens een taak te vinden die niet te hoog gegrepen is. Dat vergt naast intensieve begeleiding, een helder draaiboek en een zeer goede afstemming. Er wordt gewerkt met een weekrooster en vaste indelingen. Goed onderling overleg tussen de drie vaste medewerkers is de basis waarop de dagelijkse gang van zaken gefundeerd is in De Tuin van Kapitein Rommel.

Draagvlak

Om iedere vrijwilligers en met name degenen die niet altijd eenvoudig inzetbaar zijn, toch het gevoel te geven dat ze een belangrijke bijdrage leveren, is in de praktijk meer nodig dan een strakke weekindeling. Gedrevenheid, begrip en geduld zijn cruciale sleutelbegrippen. Mensen graag zien terugkomen en opbloeien is dan ook de beloning voor de vaste medewerkers. Kuijs: “Het is heel erg leuk dat wij dit kunnen realiseren met de middelen die we hebben.” In dit gehele proces om er samen wat van te maken mag iedereen meedenken. De betrokkenheid van veel Castricumers bij hún Tuin van Kapitein Rommel uit zich op allerlei wijzen. Sommigen komen met planten aanzetten. Anderen

Tuin van Rommel

halen er appels voor de appelmoes. De evenementen in de tuin trekken een groeiende groep bezoekers. Het aantal donateurs neemt toe.”

Werkwijze

Diverse vrijwilligersgroepen werken aan onderhoud, vernieuwing en herinrichting van de tuin. Milieuvriendelijke maatregelen zorgen voor ecologisch verantwoord beheer. Om vertroebeling van de vijver in de zomer tegen te gaan, werden vorig jaar steurgarnaaltjes uitgezet die algen en afval eten. De planten in de tuin variëren van klapproos, boldierik, kamille, viooltjes tot zeldzame planten als de rietorchis en de gevlekte orchis. Door een educatief aanbod aan basisscholen hoopt men de Castricumse jeugd te interesseren voor alles wat er te zien valt in de tuin. Leerlingen van groep zeven en acht kunnen met een vragen- en opdrachtenformulier kennis maken met de natuur. Voor kleintjes is er een eenvoudige puzzelwandeloctocht. De exploitatie van de ontmoetingsruimte is uitgebreid. Naast koorrepetities, cursussen, bijeenkomsten van literaire clubs, middagen voor bejaarden, vergaderingen wordt de ruimte nu vaak aan particulieren verhuurd voor de vieringen van hoogtijdagen. Donateurs worden via de nieuwsbrief “Tuinbericht” op de hoogte gehouden van ontwikkelingen in De Tuin van Kapitein Rommel

Organisatie en financiën

De Stichting Tuin van Kapitein Rommel bepaalt het beheer en beleid van de tuin. Bestuurders, coördinator en beheerder vormen een ‘kerngroep’ die maandelijks bijeenkomt. De drie vaste medewerkers, coördinator Nona Kuijs (15 uur dienstverband), algemeen beheerder Math Rosendaal (vrijwilliger) en groenbegeleider Bertho Janssen (in dienstverband) voeren het beleid uit.

Vanaf 1 januari 2001 krijgt de stichting in het kader van het Welzijnsprogramma een jaarlijkse subsidie. In 2002 is dat € 12.628,25 per jaar. De inkomsten van de stichting zijn recentelijk sterk

verbeterd door onder andere uitbreiding van de verhuurmogelijkheid van de ontmoetingsruimte. De uitgaven van de stichting in 2001 waren totaal f 92.497,- de totale inkomsten bedroegen f 89.301,- Een campagne om meer donateurs te werven heeft succesvol gewerkt. Evenementen genereren evenals de verkoop van tuinartikelen en consumpties ook opbrengsten. De kosten van een nieuwe folder die vorig jaar werd gemaakt, werd gefinancierd met bijdragen van de gemeente en de Rabobank.

Ontwikkeling

De Tuin van Kapitein Rommel is een groot succes. Naast de betekenis die het heeft voor de mensen die er graag als vrijwilliger actief zijn, neemt de waardering van de Castricumse gemeenschap toe. Een positieve waardering van het gemeentebestuur blijkt ook uit de subsidie voor vier jaar. Tijdens een recent gevoerd overleg kwam naar voren dat bestuur en medewerkers het allen met elkaar eens zijn dat de tuin niet “grijzer” mag worden door wandelpaden te verbreden. De tuin moet juist groener worden en alles moet nog meer de ruimte krijgen om te groeien en te bloeien. Het ecologisch gebied in de tuin zal uitgebreid worden met onalledaagse planten. De verdere ontwikkeling van de tuin wil de stichting vooral in overleg bepalen met alle betrokkenen. Iedere zinvolle suggestie wordt serieus genomen.

Informatie

Stichting Tuin van Kapitein Rommel
Secretariaat: D. Ravestein
Postbus 218
1900 AE Castricum
Tel. (0251) 65 21 07

Bezoekadres: Tuin van Kapitein Rommel 2
Openingstijden: werkdagen tussen 9.30 en 16.30 uur.
Tel. (0251) 67 23 56